

МИХАИЛ М. ОБРЕНОВИЋ III.

по милости божијој и вољи народа

КЊАЗ СРПСКИ,

НА ПРЕДЛОГ НАШЕГ МИНИСТРА ВОЈЕНОГ ОДОБРАВАМО :

П Р О П И С

За одело и спрему народне војске.

1. О Д Е Л О.

§. 1.

Сваки народни војник имаће :

а., Преобуку, састојећу се из: 2. пара кошуља (један на себи, а један чист у торби).

б., Прслук.

- в., Доколенице (тозлуци) с подвезицама, (лети).
 г., Чакшире (зими).
 д., Душанку.
 е., Кабаницу, (гуњ).
 ж., Обућу: код пешака, пионера и топџија опанке с чарапама или вуненим обојцима, код коњаника чизме с мамузама.
 з., калпак (шубара).

Подробност и каквоћа одеда.

§. 2.

а. *Преобука*. Кошуље треба да буду с рукавима сабра-ним, и за закопчавање удешеним; дужина кошуље да буде до близу колена; иначе форма је преобуке како се обично по народу носи.

б. *Прслук* је од сукна. Има 5. пари прикопчанки од гајтана исплетени, које су 5 палаца дргачке. Прикопчанке су на прсима од јаке до струка у једнаким одстојањама пришивене. Јака је висока $1\frac{1}{2}$ до 2. палца. Прслук треба да је толико дугачак како да покрије мали трбу и крста. Обшивен је пак гајтаном, а постављен платном. —

в. *Доколенице* (Тозлуци) су од сукна. Њина горња предња част покрива колено, а задња је част краћа за прегibaње у коленима; за нешто више од половине листова разсечене су и имају пет пари копчи од жица за скопчавање. Обшивене су свуда у наоколо гајтаном. *Подвезице* су од вуне с малом кићанком. —

г. *Чакшире* су такође од сукна. Ногавице су доле тако с'ужене и разрезане, да се с 5 пари копчи од жица скопчају, као и доколенице.

Тур је само толико простран и ногавице између ногу тако исечене, да се војник у чакширама угодно може покретати и сагибати; горе имају овењачу од платна за каиш, којим се око тела стежу и држе.

Напред на трбу' разсечене су и имају два копчана дугмета за закопчавање; са обе стране разрезане су за џеп и имају џепне кесе.

Чакшире су обшивене како око џепа, тако и доле на ногавицама свуда унаоколо гајтаном.

д. *Душанка* је такође од сукна. Обшивена је сва гајтаном. Имаде пет пари од гајтана исплетени прикопчањки за прикопчавање на прсима. Дужина ови је прикопчањки на свакој страни по 5. палаца и по. Прикопчањке су тако распооређене, да од јаке до струка једнако једна од друге и одстоје.

На раменима је по једна прикопчањка са дугуљастим дугметом; састраг па струку такође су две прикопчањке од гајтана, дугачке 4 до 4½ палца.

Рукави су дугачки до близу шаке, а доле на 2½ палца од краја обшивени су гајтаном. Јака је висока 2 палца и на саставу с аљином ушивен гајтан.

Скут је толико дугачак, да довољно кракове покрива.

Душанка је цела изнутра постављена платном —

е. *Кабаница* (гуњ велики) од сукна је. Има кукуљачу за покривање главе при непогоди. Кукуљача је на кабаници пришивена, а толико дубока, да угодно на главу наћи и свући се може.

На кукуљачи виси од вуне мала *кићанка*.

Рукави на кабаници дугачки су до шака, но нешто дужи од рукава душанке, а широки толико, да се могу лако преко душанке навлачити и свлачити.

Кабаница је дугачка до по листова ногу, и широка толико, да војник себе и своје оружје угодно њоме заогрнути може. Свуда унаоколо обшивена је гајтаном.

Јака је права и широка 2 до 2½ палца, има један пар прикопчањки, од гајтана исплетени, које се око врата прикопчавају.

ж. *Обућа* је код пешака, пионера и топџија *опанци* са чарапама, или место чарапа добри вунени обојци, управљајући се по обичајној ношњи предјела. Опанци су онакови, као што су у народу уобичајени. Чарапе су вунене, шарене или црвене, као што су већ у народу уобичајене.

На упражнењама дозвољава се носити и цокуле (ципеле), но за марш морају се имати опанци.

Старешине, који јашу, имају чизме с мамузама.

Коњаници место опанака имаће чизме с мамузама.

з. *Калпак* (шубара) је од црне јагњеће коже. Висок је свуд у наоколо $3\frac{1}{2}$ палца. Има испуску од исте коже над теменом, која се шиљасто завршује и која је толико дугачка, да на једну страну прегнута, довата доњу ивицу калпака, за коју је и утврђена. Испуска имаде једну малу *кићанку* од вуне. Калпак је постављен изнутра платном.

§. 3.

Боја сукна за одело биће онакова, какова се у коме крају највише носи, но у једном баталиону, ескадроду или батерији несме бити разне боје сукна, но одело целе једне такве части мора бити једне боје.

РАЗЛИКА ОДЕЛА.

1. По родовима војске.

§. 4.

Гајтани, што су на оделу народни војника прописани, биће боје:

код пешака зелене,
код коњаника жуте (рујеве),
код топџија црвене,
код пионера вишњево.

По боји дакле гајтана разликоваће се поједини родови војске међу собом. Какве су боје гајтани на оделу, такве

су беје и подвезице, кићанчица на калпаку и кићанчица на вукуљачи кабанице.

§. 5.

Сво напред прописано одело важи како за просте војнике тако и за све старешине до команданта, баталионог, ескадроног и батериског заључно.

2. По званију старешина.

§. 6.

Знаци на оделу, по којима ће се војене старешине међу собом по званијама разликовати, биће: на кабаници, душанки и прслуку, и то: на кабаници и душанки на рукавима, а на прслуку на јакци.

а., на кабаници и душанки:

а., а., *десетници* имају на рукавима од вуне два ширита у дужини 7. палаца, а у ширини сваки од једног палца, који су на доњој страни над шаком размакнути за 2 палца и 9 линија и завршују се на више у оштром углу.

б., б., *двадесетници* имаће четири таква ширита.

в., в., *шездесетници*

г., г., *четовође* и

д., д., *баталиони команданти* имају на рукавима везове, код пешака, топција и пионера од златног, а код коњаника од сребрног ширита и гајтана, по цртежу који се прилаже.

б., на прслуку:

а., а., *десетници* имају на јакци од вуне управно пришивено парче ширита са сваке стране, као што је јака широка, и то од фарбе какви су гајтани.

б., б., *двадесетници* по два таква ширита, са сваке стране.

В., В., *петдесетници* имају једну пругу од златног (или сребрног) ширита.

Г., Г., *четовође* две, а

Д., Д., *баталциони команданти* три такве пруге, но ове пруге од златног (или сребрног) ширита пришивене су на чој (од боје као и гајтани) тако, да се с оба краја јаке по три линије чоја види, па онда долазе пруге ширита, но опет једна од друге за три линије размавнута. Над ширитима је гајтан, а испод истог од две линије чоја.

II. СПРЕМА.

А. Оружије.

§. 7.

а., *код пешака* биће пушка с бајонетом и за овај канија, опасач с барутном кесом (пантроташом), и 60 бојни фишека. Добошари имаће добош и од оружија само тесак, а трубачи поред трубе, имаће кратки штуч с ножем и канијом, барутном кесом и са 60 бојеви фишека. Трубачи ће носити штуч о каишу иза рамена.

Носиоц заставе имаће јатаган и један револвер или пиштољ за силајем.

б., *код коњаника*: биће сабља, кратки штуч (мускетон) удешен за ношење о каишу иза леђа, један пиштољ у кубурама, 30 бојни фишека (10 за пиштољ, 20 за штуч).

Ово важи и за трубача коњаничког, поред трубе коју има. Носиоц заставе коњаничке носи сабљу и један револвер или пиштољ.

в., *код топџија*: биће кратки штуч с ножем; штуч удешен за ношење о каишу иза леђа: нож о појасу, припасач, барутна кеса са 10 бојни фишека.

Исто тако биће наоружан трубач топџијски поред трубе коју имати мора. и

г., код пионера: биће кратки штуч с ножем, — који је за сечење прућа удешен, — припасач, барутна кеса са 20 бојни фишека.

Ово важи и за трубача пионерског поред трубе коју има.

д., Наоружање десетника и двадесетника у сваком роду војске, равно је наоружању прости четника.

е., Код свију родова војске петдесетници и остали виши команданти носе официрске сабље с темњаком и кајасом сходно пропису за стојећу војску; а овром тога, по један револвер или пиштољ у силају.

В. Остала спрема.

§. 8.

Сваки војник треба да има:

1., Једну *чугурицу* од тенећке или дрвета за воду или пиће. Она ће се носити код пешачки трупа — пешака, и топџија пионера — преко рамена са стране о каишу или гајтану; а код јашаћи трупа о ункашу предњем.

2., Један *ножић* за обичне потребе, који ће носити са стране о појасном каишу.

3., Пешаци пионери и топџије сваки по једну *торбу* по могућству кожну иначе вунену или кострутну, коју ће на леђима о упртама носити. Но у сваком баталиону, батерији или пионерској чети, морају торбе једне форме бити.

Коњаници место торбе имају *бисаге*.

У торби или бисагама носиће војник све своје потребе, као: преобуку, пешкир, игала, конаца, чешаљ, чисти крпа за завој, муницију, колико му у кесу барутну неможе стати, даље: код пешачећи трупа по један пар обуће резервне, на три дана леба и друге ране, соли и т. п. но ће се при овом ограничавати на најнужније, те да се војник неби претоварио.

Коњаници и сви народни војници, који су на коњима, носиће у бисагама и у терџији, осим овде већ поменутог, још

потребе за коња, као: конопчић, две три плоче и клинаца за потков, зобницу, чешагију и зоб на три дана.

Код коњаника и старешина, који одправљају службу на коњима, биће одело и опрема коњска за сад обична народна. — Коњи пак треба да су им, особито коњаницима добри и по могућству 14 шака високи, јер је ово за службу коњаничку нужно.

§. 9.

Коморџије носиће кратке штучеве с ножем и осталом спремом, која је за пешаке прописана, а поред тога један пиштољ; — ако пак ножа на пушци нема, онда место ножа о бедри, јатаган за појасом. Муниције 30 фишека. Сваки коморџија треба да има по једног товарног коња са самаром, на самару пак по 4 вреће кострутне са засторима, и по 4 конопчића за паковање, а одозго по један покровац за покривање товара.

§. 10.

При народној војсци припасачи за ножеве или тесаке, кесе за барут — пантроташа — и кесице за капсуле, код пешака, топџија и пионера, а кајаси за сабље с темњаком код коњаника, биће као год код исти родова оружја стојеће војске.

Наш министар војени нека указни пропис овај народној војсци обзвани, и о извршењу се његовом стара.

6. Априла 1864. год.
у Београду.

М. М. ОБРЕМОВИЋ с. р.

(М. П.)

Министар војени полковник,
И. Монден с. р.